

Лебаском велаяте строится комбинат по производству калийных удобрений, который станет крупнейшим в регионе. Экспорт минеральных удобрений и химического сырья традиционно имеет значимый вес во внешнеторговом обороте Туркмении.

Легкая промышленность - одна из наиболее динамически развивающихся. В настоящее время Туркменистан перерабатывает большую часть выращиваемого хлопка. Предприятия легкой промышленности есть почти во всех крупных населенных пунктах страны. В первую очередь это хлопкоочистительные заводы, хлопкопрядильная фабрика, а также комплексы полной переработки. Доля во внешнеторговом экспорте выросла и колеблется в пределах 6-8 %. Крупными центрами легкой промышленности являются - Сердар, Геоктепе, Кипчак, Ашхабад, Каахка, Мары, Чарджоу и др.

Предприятия по производству строительных материалов также есть почти во всех крупных поселках и городах Туркменистана. Среди них особенно крупные такие как - строительный комбинат в Келяте, Балканабаде, Туркменабаде, мраморный завод под Ашхабадом и др. В Туркменистане производится цемент, мрамор, асбестовые изделия, гипс, щебень и галька, асфальт, черепица и шифер, бетонные блоки, сборные железобетонные конструкции и др.

Машиностроение представлено слабо, не большими предприятиями. В Туркменистане выпускается собственный кабель, измерительные приборы, нефтяные насосы, аккумуляторы и не которые другие виды продукции.

Пищевая промышленность получила также большое развитие. В настоящее время Туркменистан сам производит ряд видов продуктовых товаров, который ранее в массе своей экспортировал. Сюда особенно проник частный бизнес. Широко представлены предприятия по переработке молока, мяса, хлебобулочные предприятия, макаронные, кондитерские, по производству консервированных овощей и фруктов, соков, томатов, переработке рыбы и др.

Обувная и кожевенная промышленность также работает на собственном сырье. Туркменистан экспортирует каракулевые шкурки, мытую шерсть. Открыто ряд новых предприятий.

Большое развитие в Туркменистане получила ковровая промышленность, ковроткачество традиционное ремесло туркмен. Производятся ковры как машинного, так и ручного производства.

В Туркменистане появилась новая отрасль - металлургическая. Проектная мощность металлургического комбината в Овадандепе предельной металлургии - около 160 тыс. тонн.

Есть в Туркменистане и предприятия по производству бумаги и картона (Яплькский комбинат), предприятия по производству пластмассовых изделий.

Темпы промышленного роста в стране традиционно высоки. Крупнейшими индустриальными центрами Туркменистана являются города - Туркменбаши, Балканабад, Ашхабад, Сердар, Абадан, Мары, Байрам-али, Туркменабад.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

НАГОРНА О. І.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

**Науковий керівник – асистент
Богомолова К. С.**

Виробництво молока є однією з найважливіших галузей агропромислового комплексу. Молоко й молочна продукція служать джерелами повноцінних білків, жирів, молочного цукру, а також різноманітних мінеральних речовин, вітамінів, ферментів. Молоко легко засвоюється організмом людини. Воно може використовуватися як в натуральному вигляді (незбиране молоко), так і у вигляді різноманітної продукції: кисломолочні продукти, сири, сир, вершки, масло і т.д.

Молоко використовують або як продукт харчування в не переробленому або переробленому вигляді, або як сировина для молочної та харчової галузей промисловості.

Молоко використовується в кондитерській і хлібопекарській промисловості, а також як джерело одержання окремих його компонентів, що застосовуються у фармацевтичній та інших галузях промисловості. Зростаюче значення молока як повноцінного продукту харчування та промислової сировини призвело до збільшення попиту на нього. Тому виробництво молока - одна з найважливіших галузей сільського господарства.

Нині більше половини населення споживає значно менше молокопродуктів від встановлених фізіологічних норм. Це пояснюється низьким рівнем кушівельної спроможності та низькою ефективністю виробництва й переробки молока. Прискорення темпів зростання виробництва молока має важливе народногосподарське значення.

Молочна галузь займає вагомe місце в структурі харчової промисловості України, є провідною ланкою у вирішенні продовольчої

проблеми країни. Адже, молоко, як один з головних базових продуктів харчування є важливою складовою здорового раціону. На сучасному етапі функціонування підприємств молока продуктового підкомплексу, поставлені високі вимоги щодо безпечності, ефективності та прибутковості виробництва молока і молокопродуктів належної якості, що вимагає від переробних підприємств постійного удосконалення матеріальної бази, своєчасної заміни та модернізації морально застарілого та фізично спрацьованого обладнання, впровадження нових технологій, інтеграції виробничих процесів, підвищення рівня кваліфікації працівників тощо.

Обсяги вироблюваного молока можна наростити двома шляхами: збільшити кількість дійних корів або підвищити молочну продуктивність наявного стада. Останнє має бути першим кроком на шляху до розширення виробництва, перш ніж розглядати можливості збільшення поголів'я. Рішення про збільшення поголів'я корів має прийматися тоді, коли генетичний потенціал є стримуючим фактором виробництва.

Обов'язковим елементом технологічного процесу виробництва молока є організація постійного відтворення маточного поголів'я за рахунок вирощування повноцінного і більш продуктивного ремонтного молодняку. Проте, як свідчить практика, за існуючих підходів до розрахування витрат на виробництво молока та рівня реалізаційних цін на яловичину вирощування ремонтного молодняку для відтворення власного поголів'я у господарствах є збитковим. А тому якщо говорити про стабілізацію, а в подальшому й нарощування виробництва молока, то його економіку ми повинні розглядати нерозривно з економікою відтворення маточного поголів'я, тобто витрати на вирощування майбутньої корови повинні відшкодуватися одержаним прибутком від реалізації молока за період її продуктивного використання. Лише за такої умови можна досягти достатньої ефективності галузі молочного скотарства в цілому.

Практика діяльності молочних господарств в останні роки свідчить, що необхідно використовувати нові підходи до розрахунку витрат на виробництво молока, які поряд із витратами на утримання корови враховували б і витрати на її вирощування, рівень інфляції у державі та зональну різницю вартості кормів і забезпечували певний рівень рентабельності. Всі ці складові повинні враховуватися при формуванні закупівельної ціни на молоко чи рівня державних дотацій на його виробництво.

Для стабільного економічного зростання галузі молочного скотарства та забезпечення населення молочною продукцією необхідно постійно здійснювати заходи з підвищення ефективності виробництва, покращення якості продукції і зниження її собівартості. За останні роки в молоко-продуктовому підкомплексі намітились позитивні зрушення:

- зросла частка сільськогосподарських підприємств у загальному виробництві молока;
- збільшується кількість великотварних спеціалізованих формувань;
- підвищився рівень продуктивності корів, але рівень рентабельності виробництва молока в більшості господарств залишається низьким, а в окремих – виявляється збитковим.

Для ефективного виробництва молока одним з головних чинників є формування високопродуктивного стада, оскільки молочне стадо є головним засобом у виробництві молочної сировини й від його якості залежать результати виробництва господарюючих суб'єктів. Найкращий прояв генетичного потенціалу молочних корів відбувається у процесі повноцінного відгодовування й належних умов утримання, більш того, поєднання цих процесів є обов'язковою умовою для підвищення продуктивності молочного стада й, відповідно, збільшення валових надоїв молока. Ефективність виробництва молока, як правило, розглядається через призму особливостей самого виробництва.

Таблиця 1

Динаміка виробництва молока в Україні з 2008 – 2014 рр. (тис. т)

Роки	2008	2012	2013	2014	2014р. до 2008р., %	2014р. до 2013р., %
Виробництво молока	808,1	911,6	971,8	1116,5	128,16	114,89

Виходячи з даної таблиці можемо сказати, що виробництво молока у звітному році збільшилося на 28,16% в порівнянні з 2008 роком і на 14,89% в порівнянні з 2013 роком, що показує позитивну тенденцію у країні.

Під час розгляду напрямів підвищення ефективності виробництва молока слід урахувати також головну умову подолання збитковості галузі молочного скотарства: забезпечення його інтенсивного розвитку. Ефективність виробництва молока характеризується тісним зв'язком з ефективністю переробки цього продукту. Низький рівень рентабельності знижує можливості сільськогосподарських підприємств у розширеному веденні молочного скотарства. Поряд з низькою продуктивністю корів

зменшується і чисельність поголів'я, що призводить до зниження обсягів валового виробництва молока. Товаровиробники не спроможні змінити ситуацію й удосконалити виробництво без залучення інвестицій. Внаслідок низької ефективності виробництва суттєво зменшився рівень завантаження потужностей переробних підприємств. Крім того, якість виробленої сировини не завжди відповідає необхідним вимогам, що утруднює виробництво конкурентоспроможної молочної продукції. Через низьку купівельну спроможність населення знижується і рівень споживання молока, що зумовлює значні коливання закупівельних цін на молочну сировину. Активізація попиту на молочні продукти можлива за рахунок економічних чинників, тобто впливу на зростання доходів населення.

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

НЕМЧЕНКО М. О.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

**Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач
Майборода М. М.**

Проблема підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства є актуальним питанням. Сучасний етап розвитку економіки України висуває якісно нові вимоги до управління конкурентоспроможністю підприємств.

В основі теоретичних досліджень конкурентоспроможності лежать праці таких видатних представників світової економічної думки, як Ф. Еджуорт, А. Курно, Дж. Робінсон, Е. Чемберлін, Й. Шумпетер, пізніших дослідників, таких як Е. Альтман, П. Дойл, П. Друкер, Е. Діхтель, Б. Карлоф, Х. Клодт, М. Мескон, М. Портер, П. Пратт, А. Стрікленд, Д. Сакс, Е. Хорн, Х. Шеберт та інші [1].

Метою цієї роботи є аналіз конкурентоспроможності ТОВ «Оріон-молоко» Хорольського району, Полтавської області серед підприємств Краснокутського району, Харківської області.

ТОВ «Оріон-молоко» розташоване в 6 км від районного центру м. Хорол та 115 км від обласного центру м. Полтава.

Основна мета діяльності товариства – задоволення потреб населення в послугах і товарах, створення ринкової інфраструктури на території України, отримання прибутків.

Виробничий напрямок господарства –

молочно-зерновий. В господарстві запроваджене науково-обґрунтоване чергування культур в полях. Всього існує шість сівозмін: три польових і три кормових прифермерських.

Проведемо ранжування за обсягом реалізації підприємств Краснокутського району та ТОВ «Оріон-молоко» для визначення структури підприємств в загальному обсязі ринку та місце в ранжерованому ряді.

На основі одержаних даних, можна зазначити, що в структурі підприємств Краснокутського району та ТОВ «Оріон-молоко» найбільшу питому вагу займає ПСП «Явір» з показником в 17,92%, чистий дохід якого становить 17923 тис. грн і відповідно 1 місце в ранжерованому ряді. Щодо підприємства, що аналізується, то ТОВ «Оріон-молоко» має показник питомої ваги в загальному обсязі ринку району 6,63%, при чистому доході 6633,8 тис. грн. та 5 місце в ранжерованому ряді з 22 підприємств.

Ранжування підприємств за обсягом реалізації зернових та зернобобових за 2014 рік

Підприємство	Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн.	Структура підприємства в загальному обсязі ринку, %	Місце в ранжерованому ряді
ПСП"ЯВІР"	17923	17,92	1
ТОВ"АФ КОЛОНТАВ"	2007	2,01	17
ДЕРЖ.П"ДОСАГ"ПАРХОМІВСЬКЕ"ІНСТИТУТУ САДІВН.	2523	2,52	15
ПП"СВІТЛАНА"	171,7	0,17	22
ПП"ЦУКРОВИК-АГРО"	5213	5,21	7
ПСП"БУРАН"	4304	4,30	11
ТОВ"КОВАЛІВСЬКЕ"	1647	1,65	18
ТОВ"НИВА"	4996	4,99	8
ФГ"КОВАЛЬЧУКІВСЬКЕ"	6952	6,95	3
ПСП"СВІТАНОК"	3287	3,29	14
ПСП"БАРВІНОК"	2173	2,17	16
СВК"КОЛОНТАВСЬКИЙ"	5305	5,30	6
ПСП"ФАЦЕЛІЯ"	1500	1,50	19
ТОВ"САВУТИЧ"	3933	3,93	13
ТОВ"КАЧАЛІВСЬКЕ"	6863	6,86	4
ПСП"ОАЗИС"	4008	4,01	12
ТОВ"ЛІНА"	1400	1,40	20
ПСП"ЛАН"	460,8	0,46	21
ПАФ"ВАТАА"	9501	9,50	2
ТОВ"КОЗІВСЬКЕ"	4731	4,73	9
ТОВ"СП"СЛОБОДА"	4497	4,50	10
ТОВ "ОРІОН-МОЛОКО"	6633,8	6,63	5
Загальний обсяг ринку району	100029,3	100	

Джерело: дані взяті з Форми 50 с/г 2014 року Річного звіту підприємств Краснокутського району Харківської області та ТОВ «Оріон-молоко»

Конкурентоспроможність є одним з вагомих показників стану господарчої системи, який визначає перспективи його подальшого розвитку,